

KUNST?!

door TOONZETTERS

GROEP 6 - 7 - 8

Vaardigheden

Luisteren naar en analyseren van vorm, spelen van een meestemmige ritmische begeleiding en kennismaken met compositie.

Context

Het bovenbouwlied 'KUNST?!' is onderdeel van de lange leerlijn cultuureducatie *ABC Cultuur* (www.abccultuur.nl). In de leerlijn muziek voor de bovenbouw gaan de leerlingen samen met de vakdocent en groepsleerkracht aan de slag met **KUNST, COMPOSITIE, COMMUNITY-** en **CROSS-OVER** art. Het lied 'Kunst?!' nodigt uit om kunstwerken kritisch te beschouwen, te reflecteren op het thema kunst én is een creatief speelveld voor vele muzikale werkvormen.

Benodigheden

- Opname 1 (lied), Opname 2 (break), Opname 3 (het geheime kunstwerk)
- Knipvel vormschema
- Stokken (2 per leerling)
- Instructievideo (www.toonzetters.com)
- Afbeeldingen 4 kunstwerken
- Video: Ursonate van Kurt Schwitters

Vorbereiding

- **BELUISTER** het lied en oefen de break met de instructievideo op de website.
- Kopieer het **KNIPVEL** met het vormschema.
- Schrijf woorden uit het **COUPLET** (zie werkvorm zingen) op aparte a4tjes.
- Zorg voor de hele tekst uit het refrein op het (digi)bord.
- Schrijf de zinnen uit de **BREAK** op (zie werkvorm componeren).
- Zoek voorafgaand aan de les naar afbeeldingen van de vier **KUNSTWERKEN** op het internet en bekijk de youtube link van Ursonate van Kurt Schwitters (zie werkvorm componeren).

Duur dit lesmateriaal is geschikt voor 3 lessen van 30 min

Website Op www.toonzetters.com vindt je vanaf 8 november de volledige lesbeschrijving, bladmuziek, het knipvel vormschema en een instructievideo voor de break.

LUISTEREN

De leerlingen maken kennis met het lied door verschillende luisteractiviteiten.
De kunstwerken worden besproken en ze analyseren de vorm van het lied.

- Luister naar het lied. Hoe vaak **HOOR** je de uitroep/zin: 'Wat is kunst?!'

Wil je liever een nog actievere luisteropdracht?

Energizer: Luister het intro van het lied (nog) een keer en spring samen met de leerlingen steeds op het woord 'kunst'

- In de break worden 4 kunstwerken bezongen

- 1) De Zonnebloemen van Van Gogh
- 2) The Fountain van Duchamp
- 3) Inpakken van de Rijksdag van Christo
- 4) Napalm van Banksy

Luister naar de opname van de break. **BESPREEK** vervolgens de kunstwerken met de klas. Gebruik hierbij het doorkijkje met kunst beschouwende vragen.

- Bespreek ook de onderdelen: **INTRO**, **RAP**, **COUPLET**, **REFREIN** en **BREAK** met de klas. Luister vervolgens naar het lied en laat de leerlingen de vorm van het lied in de juiste volgorde leggen. Gebruik hiervoor het onderstaande knipvel.

Doorkijkje kunstbeschouwende vragen:

- * Wie wil wat vertellen over dit beeld?
- * Waar doet dit beeld je aan denken?
- * Heb je eerder zoiets gezien?
- * Wat stelt het werk voor?
- * Welke kleuren zie je?
- * Wat kun je vertellen over de vormen?
- * Hoe is het gemaakt?
- * Wat wil de maker met dit werk vertellen?
- * Hoe zou dit beeld kunnen heten?
- * Wat vind je van dit kunstwerk (laatste vraag)

Tip: probeer door te vragen zoals waaraan zie je dat? Waarom denk je dat?

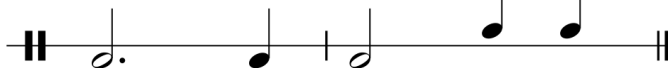
intro	rap 3	refrein 1	rap 1	rap 2
couplet	break	refrein 2	refrein 3	

SPELEN (break)

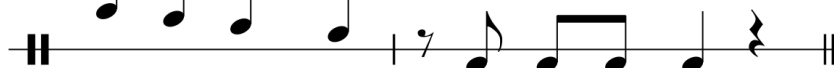
De verschillende zangpartijen uit de break krijgen allemaal hun eigen **RITMISCHE BEGELEIDING** met stokken. Net als de zangpartijen, worden ook deze ritmes gestapeld. Gebruik de video voor het instuderen van de ritmes.

- **OEFEN** eerst de ritmes apart van elkaar. Begin langzaam en bouw het tempo op tot je mee kan spelen met opname 2.
- Lukt het om de ritmes te **SPELEN** met de klas? Verdeel de klas in groepjes, ieder groepje krijgt een ritme. Begin met 2 groepen en probeer later ook 3 en zelfs 4 groepen door elkaar te spelen. Variatie: je kunt ritmes 'aan' en 'uit' zetten, voeg dynamiek toe, vervang de stokken voor klappen.

Ritme 1

tekst	Pom	pom	pom,	pak	in
					
stokken	grond	grond	grond	tik	tik

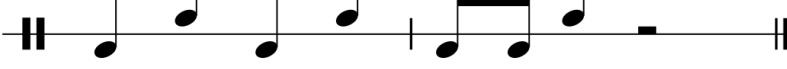
Ritme 2

tekst	Plee - pot	kunst - werk,	plee - pot	of	kunst?
					
stokken	tik	tik	tik	tik	rechts links rechts links
	van	boven	naar	beneden	

Ritme 3

tekst	Mick - ey	en	meis - je,	(rust)
				
stokken	grond	grond	tik	grond grond tik

Ritme 4

tekst	Punt	en	streep - je	ge - le	zon
					
stokken	grond	tik	grond	tik	rechts links tik

- **Variatie:** zet de ritmes 'AAN' en 'UIT' als dirigent, voeg **DYNAMIEK** toe of **TRANSFORMEER** de stokken naar een bodypercussie. Laat elk groepje dan bijvoorbeeld een eigen bodypercussie verzinnen voor het ritme.

ZINGEN (rap, couplet, refrein)

De leerlingen leren de rap, het couplet en het refrein te zingen door verschillende aanleervormen.

- **AANLEREN** van de **RAP**: de meisjes zingen de zin 'Wat is kunst' en de jongens zingen 'yoyoyo'. Wissel ook om met de tekst of probeer het een keer samen te zingen.
- Aanleren van het **COUPLET**: schrijf de onderstaande **WOORDEN** los op A4tjes en leg ze in willekeurige volgorde op de grond neer.
- Zing het couplet een aantal keer voor en laat een groepje leerlingen de woorden in de juiste **VOLGORDE** leggen. Liggen de woorden in de juiste volgorde? Zing het couplet daarna een paar keer met de klas.
- **Uitbreiden**: Kennen de leerlingen het couplet bijna? Draai steeds een aantal woorden totdat alle woorden verborgen zijn.
- Aanleren van het **REFREIN**: leer het refrein aan met voor-en nazang. Schrijf de **TEKST** op het bord (of toon via het digibord); Iedereen kiest 2 woorden (of een zin) uit en zing alleen deze woorden **HARDOP** mee. De docent of een solist zingt het hele refrein.

zeggen, waarom, gedaan,
hoe, kijken, waar, vandaan,
moeilijke, vragen, grenzen,
vervagen, kunst, meestal,
lagen

COMPONEREN

Altijd al willen componeren met je klas? Met deze opdracht maken de leerlingen een eigen compositie gebaseerd op het beroemde kunstwerk *Ursonate* van Kurt Schwitters.

Het **GEHEIME** kunstwerk

- Luister naar de break (opname 2). Wie heeft er een 5e kunstwerk gehoord?
- Luister met de klas naar het geheime kunstwerk (opname 3). Welke woorden horen de leerlingen? Schrijf deze woorden op het bord. Luister vervolgens naar de break en laat de leerlingen deze woorden **MEESPREKEN**.

Doorkijkje over Kurt Schwitters (1887-1948); een beroemde Dada-kunstenaar. Hij is bekend geworden (vooral na zijn dood) door zijn experimentele schilderijen, collages en gedichten. Met zijn gedicht 'Ursonate' uit 1922 wilde Kurt Schwitters de mensen in de literaire café's ophitsen. Zij waren in die tijd alleen romantische poëzie gewend en dit was wel iets heel anders!

De woorden van het geheime kunstwerk komen uit de *Ursonate* van Kurt Schwitters. Bekijk met de leerlingen de video van de originele *Ursonate* van Kurt Schwitters.

<https://www.youtube.com/watch?v=Tu2C1kH2Ur8>

In de video zie je dat de Ursonate uit allemaal **KLANKEN** bestaat. Met deze klanken wordt op verschillende manieren gespeeld door de kunstenaar. Hij herhaalt ze, voegt iets nieuws toe, maakt ze lang of juist heel kort, hij zegt ze hard of zacht.

- Verdeel de klas in groepjes en deel de zinnen uit de break uit.
Laat leerlingen in **GROEPJES** 8 woorden, klanken en/of letters opschrijven die ze uit onderstaande zinnen halen.

*Pompompom, pak h'm maar in ja
Pleepot kunstwerk, pleepot of kunst
Punt en streepje, gele zonnebloem
Mickey en meisje, meisje mac boom*

DE TROM

Rrrrr om
Rrrrr om
Rrrrr - om
DE trom
De drom
De trom
Rrrr - om
BOM

(zeer snel)

↓

Bij den dom
Met den trom
Bij den zwarten dom
Met den hollen trom
Rrrr - om

Marcheeren!
Geweren!
DE zwarte soldaten!
De schuine geweren!
Rrr-om
BOM.

Laat de leerlingen de zelfgekozen klanken nu **GRAFISCHER** opschrijven. Zoals hier links in het voorbeeld van een dada-gedicht van Theo van Doesburg.

Tip: ondersteun de leerlingen bij het toevoegen van **MUZIKALE** elementen zoals: dynamiek, tempo, timing en melodie.

Laat de groepjes hun **COMPOSITIES** samen instuderen en voor elkaar uitvoeren. Net als bij de break kun je ook groepjes door elkaar laten zingen.

Differentiatieopdracht:

Heb je leerlingen die wel van een **UITDAGING** houden? Laat die leerlingen eigen kunstwerken kiezen. Hierbij (dus passend bij het gekozen kunstwerk) schrijven de leerlingen een zin. Van deze zin maken ze klanken en deze klanken schrijven ze zo grafisch mak en deze zin als woordritme spelen. Zo maken ze eigen break.

Nog geen genoeg van dit lied? Jan Vink van Musication heeft bij KUNST?! een boomwhacker-play-along gemaakt.
Deze is te vinden op www.toonzetters.com